

ISSN: 2146-1740
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd>,
Doi: 10.54688/ayd.1412861
Araştırma Makalesi/Research Article

6 ŞUBAT DEPREMİNDEN ETKİLENEN BÖLGELERDEKİ ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR: HATAY İLİ ÖRNEĞİ

THE ISSUES EXPERIENCED BY TEACHERS IN REGIONS AFFECTED BY THE
FEBRUARY 6 EARTHQUAKE: THE CASE HATAY

Mevlüde Sümeyye POLAT¹ Hakan SARIÇAM²

Öz

Makale Bilgi

Gönderilme:
31/12/2023

Kabul:
01/02/2024

Bu araştırmada, 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sonrası Hatay’da görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu depremden en çok zarar gören illerden olan Hatay’da ilkokul, ortaokul ve lise kademesinde görev yapan toplamda 25 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile elde edilmiştir. Yazılı metine dönüştürülen veriler, betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiş, temalar ve alt temalarla bulgular oluşturulmuştur. Araştırma bulgularına göre, depremden sonra öğretmenlerin temel ihtiyaçlarının tam anlamıyla karşılanmadığı, bu nedenle çeşitli sosyal ve psikolojik sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin mesleki motivasyonlarının düşük olduğu bir başka sorundur. Araştırmada öğretmenlerin beklentileri arasında en çok göze çarpanlar; depremden sonra afet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin özlük haklarının düzenlenmesi ve bölgeye uygun eğitim programlarının geliştirilmesidir. Ayrıca öğretmenler barınma şartlarının iyileştirilmesini, şehir altyapısının güçlendirilmesini, okullarda psikososyal çalışmaların özellikle psikolojik desteğin artırılmasını önermişlerdir. Çalışmada, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara hem kendi bakış açılarıyla hem de literatüre dayalı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Deprem, 6 Şubat, Eğitim Sorunları, Öğretmen, Hatay, Yaşamsal Güçlükler.

Jel Kodları: H84, I13, I24, O18, Q54.

¹**Sorumlu Yazar:** Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID: 0009-0001-9802-7812, smypplt58@gmail.com

²Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-8723-1199, hakansaricam@gmail.com

Etik beyan: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu’ndan 23_11_06 numaralı başvuru ile 27.11.2023 tarihinde E-50704946-100-363499 sayılı izin alınmıştır.

Atıf: Polat, M. S. & Sariçam, H. (2024). 6 Şubat depreminden etkilenen bölgelerdeki öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar: Hatay ili örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1)-Deprem Özel Sayısı-, 764-789.

Abstract

Article Info

Received:
31/12/2023

Accepted:
01/02/2024

This study aims to investigate the issues experienced by teachers in Hatay following the February 6 earthquake in Kahramanmaraş in Türkiye. The research was conducted with the case study. The participant consists of a total of 25 teachers working at primary, secondary and high school levels in Hatay, one of the provinces most damaged by the earthquake. The data was obtained with the "Semi-Structured Interview Form". The conversations converted into text were analyzed with the descriptive analysis technique. Findings were created with themes and sub-themes. The research findings indicate that teachers' basic needs were not properly satisfied following the earthquake, which led to a variety of social and psychological issues. A further issue is the low level of professional motivation among teachers. The research indicates that the primary expectations of teachers are as follows: the personal rights of teachers working in the disaster area were regulated and training and education programs appropriate to the region were developed. Teachers also recommended improving housing conditions, strengthening city infrastructure, and increasing psychosocial support especially psychological services in schools. In the study, recommendations based on both the teachers' own view points and the literature are presented for the issues they face.

Keywords: Earthquake, February 6, Education Issues, Teacher, Hatay, Life Difficulties.

Jel Codes: H84, I13, I24, O18, Q54.

Extended Summary

Everyone can experience natural disasters, regardless of religion, language, race or class. It is essential to examine the processes of coping with disasters by examining the context of psychological, social, cultural and political factors between people rather than the physical destruction of natural disasters that can occur anywhere at any time. In this way, the effects of natural disasters on societies can be evaluated from a broader perspective and more effective methods against disasters can be determined.

Extreme, sudden events including storms, floods, droughts, fires, and heat waves are known as natural disasters. These days, there is an increase in the frequency, severity, and impact of natural disasters. According to Disaster and Emergency Presidency (AFAD) data, on February 6, 2023, a devastating earthquake with measuring magnitude (Mw) of 7.7 occurred at 04:17 am in Pazarcık in Kahramanmaraş. This earthquake caused many people deaths and property losses. Some of the people affected by the earthquake had to relocate; Others had to settle in container cities. This forced life has brought with it many problems (AFAD, 2023).

This research examined the problems experienced by teachers in education in Hatay, one of the most damaged provinces among the 11 provinces affected by the earthquake, and also the problems related to basic needs such as nutrition, shelter and transportation. This study will help us understand which problems have been solved in the region after the earthquake and which problems are still ongoing. As far as we have examined in the literature, although there are many studies on earthquake education in Turkey, there are no studies on the current issues faced by teachers after the earthquake. The aim of this study is to examine the issues encountered by teachers working in Hatay after the February 6 Kahramanmaraş Earthquake and what the solutions to these issues might be. For this purpose, answers were sought to the following problems.

- Problems with housing
- Problems with infrastructure
- Transportation related problems
- Problems related to education and training
- Environmental problems
- Psychological-social problems

Method

In this study, case study design, one of the qualitative methods, was used. Because it was aimed to analyze in detail the views of teachers working in Hatay, one of the regions most affected by the February 6 earthquake, on the problems they encountered after the earthquake. Case study is a qualitative research approach in which a researcher uses a variety of data collection tools (observations, interviews, audiovisuals, documents, reports) to examine one or more cases in depth over a certain period of time (Creswell, 2007).

Participants

The participants of the study were reached by snowball sampling, one of the purposive sampling methods. Snowball sampling is effective in reaching people in the same location who may be related to the research problem (Bal, 2016). Of the 25 teachers interviewed with semi-structured interview forms, 20 were female and 5 were male.

Instrument and Analysis

Karataş (2015) emphasized that qualitative research aims to reach deep understanding and therefore the researcher should show interest in exploration. This can help the researcher to ask additional questions and gain in-depth understanding while interacting with the participants to obtain real information from their subjective point of view. For this reason, a telephone interview was conducted using the "Semi-Structured Interview Form" and the conversations were kept as audio recordings. The audio recordings were then transcribed and textualized.

Participants were coded as K1, K2, K3, ... K24, K25. The data obtained from the open-ended questions directed to the participants were analyzed by descriptive analysis method. Descriptive analysis is the researcher's summarization and interpretation of the data obtained through data collection techniques according to predetermined themes (Baltacı, 2019).

In the interview form consisting of 10 questions, the current problems experienced by the teachers working in Hatay with the opening of schools after the February 6 Kahramanmaraş Earthquake were discussed. The semi-structured interview form includes the subject of the research, the purpose of the research, information about the participant's place of residence, school and grade level, and interview questions.

Credibility and Generalizability

To increase credibility and transferability in a qualitative study, the specific contexts, participants, study setting and conditions of the study need to be described in detail. In this way, the reader; can better evaluate the capacity to apply research results to other situations or participants (Braun and Clarke, 2013:282; Arslan, 2021:69-70).

Consistency and Verifiability

To ensure consistency and verifiability, the researcher should be under the supervision of the supervisor and should clearly outline all stages (Başkale, 2016). Lincoln and Guba (1985: 292) state that a general measure of verifiability is intersubjective agreement. In this case, the fact that more than one researcher has a common view on a phenomenon means that their collective assessment is recognized as objective (Arslan, 2022).

Findings

In this section of the study, the findings of the 10 semi-structured interview questions that form the purpose and problem situations of the research and the discussion of these findings are given. Participants stated that there was more than one problem.

After the February 6 earthquake, psychological-social problems were the main problems experienced by teachers working in Hatay. All 100% (25) of the teachers who participated in the research stated that students, parents or themselves needed psychological support. According to the interviews, infrastructure problems are related to housing and directly affect each other. 92% (23) of the participants stated that there are various situations they have encountered related to these problems. 88% (22) of the participants stated that there are many problems in education. In addition, due to the distance between the place where teachers reside and the school where they work, transportation education is required and thus causes transportation problems. Those who have transportation problems constitute 88% (22) of all participants. Another problem of teachers working in Hatay is environmental problems with 88% (22).

Conclusion and Recommendations

When the results of the research are evaluated, most of the houses in Hatay were destroyed and some of them were damaged after the February 6 earthquake. This earthquake, which has been called the disaster of the century, affected all institutions, organizations and employees in the region, and therefore deeply shook the teachers working in the region.

It has been learned that there are many new teachers in Hatay, in addition to the teachers who were there before the earthquake. Since there was no place to stay, teachers settled in container cities or had to move to less damaged districts. This forced choice has brought about many problems.

The severity of the earthquake and the destruction directly affected the infrastructure and caused many problems. Frequent power outages in the region have disrupted daily life. The fact that basic shelter needs such as hot water for bathing, air conditioning for heating, and stoves for cooking are completely dependent on electricity makes this problem even more important. At the same time, inadequate infrastructure causes overflows and floods in this region, where the winter season is rainy. These floods cause container houses to be filled with water, damage to belongings, and financial and moral difficulties.

Since many houses in Antakya were destroyed in the earthquake, some teachers had to reside in various districts and villages. These teachers stated that they had difficulties in traveling to and from their schools and that they did not have transportation facilities.

As in the container houses, the thin walls in the classrooms caused sound permeability and made it difficult to teach efficiently in side-by-side classrooms. In addition, the fact that the walls were too weak to support the classroom blackboards created the idea that blackboards or smart boards could not be used in classrooms.

Teachers stated that they did not feel safe on the road due to the early darkness in winter, inadequate lighting, the increase in hitchhiking and the abundance of debris. The fact that demolition work is still continuing after the earthquake has caused some hygiene problems. As a result, there is also intense air pollution.

Teachers specifically stated that most schools do not have psychological counseling and guidance services, that they have to deal with students' emotional and behavioral disorders, and that they want psychological counselors to be assigned to schools.

In the study, the effects of earthquakes on teachers were examined within the scope of the February 6, 2023 Kahramanmaraş-centered earthquakes and Hatay province. In order to see the different effects of natural disasters or especially earthquakes on people, conducting studies on other professional groups will benefit researchers in terms of comparing the disasters experienced.

1. Giriş

Afet kavramı, toplumun kendi iç kaynaklarıyla baş edemediği, insanlar ve çevre üzerinde önemli kayıplara yol açan ve toplumsal işlevlerin ciddi şekilde bozulduğu durumlar olarak tanımlanmaktadır (UNDHA, 1992). Bir olayın afet olarak nitelendirilebilmesi için genellikle yerleşim bölgelerinde önemli can ve mal kaybına neden olması veya sosyal hayatı ciddi şekilde olumsuz etkileyerek durdurması gerekmektedir. İnsanlık, tarih boyunca deprem, sel, kasırga gibi doğal afetlerle karşılaşmıştır ve bu afetler genellikle önemli sonuçlar doğurmuştur (Küçük, 2014).

Jeolojik, meteorolojik ve topoğrafik özelliklerinden dolayı Türkiye, sıkça doğal afetlere maruz kalan bir bölgede yer almaktadır. Bu coğrafya, Türkiye'yi özellikle depremler olmak üzere, heyelan, su baskını, kaya düşmesi ve çığ gibi çeşitli afetlere karşı hassas hale getirmektedir (AFAD, 2018). Türkiye'de Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Doğu Anadolu Fay Hattı olmak üzere iki büyük fay hattı mevcuttur. Bu nedenle depremler ülkemizde en çok görülen jeolojik afettir. Deprem, yer kabuğunda meydana gelen ani ve şiddetli sarsıntılardır, yer kabuğunun altında bulunan levhaların hareket etmesi sonucunda oluşur. Depremler can ve mal kaybına neden olabilir (Aydın ve Akyol, 2022: 10).

Doğal afetler din, dil, ırk, sınıf ayrımı yapmadan herkesin başına gelebilir. Her an her yerde meydana gelebilecek olan doğal afetlerin fiziksel yıkım perspektifinden ziyade insanlarla arasındaki psikolojik, sosyal, kültürel ve siyasi faktörler bağlamı incelenerek, afetlerle başa çıkma süreçlerinin incelenmesi elzemdir. Bu sayede, afetlerin toplumlar üzerindeki etkileri daha geniş bir perspektiften değerlendirilebilir ve afetlere karşı daha etkili yöntemler belirlenebilir.

Doğal afetlerin insanları nasıl etkilediğini anlamak ve çeşitli önlemler geliştirmek, araştırmacılar için öncelikli olmalıdır. Bu nedenle dünya üzerinde doğal afetler ve depremlerle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Paudel ve Ryu'nun (2018) çalışması, 1988 yılında Nepal'de yaşanan 6,9 büyüklüğündeki depremle eğitim sonuçları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, depremden etkilenen bölgelerdeki öğrencilerin eğitime devam oranlarının ve eğitimi tamamlama oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, doğal afetlerin eğitim sistemine olan etkilerini anlamak adına önemli bir perspektif sunmaktadır.

Wang, Yang ve Li'nin (2017) çalışması, 1976 yılında Çin'in Tangshan kentinde meydana gelen 7,8 büyüklüğündeki depremin etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada, depremin eğitime olan etkileri belirlenmiş ve önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma, depremin ardından eğitime

erişimde önemli ölçüde bir azalma olduğunu ortaya koymaktadır. Tangshan'daki depremin eğitime erişim üzerindeki olumsuz etkileri, afetin eğitim altyapısına ve toplumun eğitim sistemine olan darbesini göstermektedir.

Doğal afetler, su dağıtım sistemlerini tahrip ederek su kaynaklarına erişimi kısıtlar, tarım ürünlerine zarar verir ve bitki ile hayvan yaşamını olumsuz etkiler. Aynı zamanda, altyapıyı yıkar, iletişim ağlarını, enerji kaynaklarını ve ticaret yollarını yok eder. Bu nedenle, doğal afetlerin yol açtığı zararların, toplum refahı üzerinde önemli olumsuz etkiler bıraktığı kanıtlanmıştır (Thang ve Ha, 2022).

Afetlerin neden olduğu hasarlar incelenirken genellikle ölüm, yaralanma ve ekonomik zararlar dikkate alınır. Fakat afetlerin yol açtığı sosyal ve psikolojik yıkımlar, diğer olumsuz etkilerine kıyasla daha karmaşık bir durumu temsil eder. Çünkü afet sonrasında ortaya çıkan sosyal yaraların iyileşmesi oldukça zaman alır. Ekonomik kayıpların bir derece telafi edilebilmesi için önlemler alınabilir ve iyileştirme çalışmaları yapılabilir; ancak toplum ve birey üzerindeki sosyal ve psikolojik etkilerin giderilmesi için çok daha kapsamlı önlemler alınmalıdır (Şahin ve Sipahioğlu, 2003: 8).

Afet ve Acil Durum Başkanlığı (AFAD) verilerine göre, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde saat 04.17'de aletsel büyüklüğü (Mw) 7,7 olarak kaydedilen yıkıcı bir deprem meydana gelmiştir. Bu deprem çok sayıda can ve mal kaybına neden olmuştur. Depremden etkilenen insanların bir kısmı yer değiştirmek zorunda kalırken, bir diğer kısmı da konteyner kentlere yerleşmek zorunda kalmıştır. Bu zorunlu tercih pek çok sorunu beraberinde getirmiştir (AFAD, 2023).

Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası 06.02.2023 Deprem Raporu'na göre; 6 Şubat tarihinde yaşanan bu büyük felakette bölgede toplam 11.699 eğitim kurumu depremin şiddetli etkisine maruz kalmış, yaklaşık 4.100.000 öğrenci ve yaklaşık 226.593 eğitim emekçisi depremden etkilenmiştir. Türkiye'deki tüm öğrencilerin yüzde 21,4'ü depremin yaşandığı 11 ilde eğitim alırken, öğretmenlerin ise yüzde 19,1'i bölgede görev yapmaktadır. Sendika tarafından tespit edilen verilerde; Adana'da 16, Hatay'da 384, Kahramanmaraş'ta 174, Osmaniye'de 36, Adıyaman'da 181, Şanlıurfa'da 14, Diyarbakır'da 7, Malatya'da 9, Gaziantep'te 110 olmak üzere deprem nedeniyle hayatını kaybeden 931 eğitim emekçisi bulunmaktadır (URL 1). Bu bağlamda Hatay'ın eğitimci kaybının en fazla olduğu il olduğu söylenilebilir.

Depremler, öğretmenler arasında kayıplara neden olurken, birçok öğretmen de yakınlarını ve mal varlıklarını kaybetmiştir. Okulların yıkılması veya hasar görmesi, eğitim süreçlerinin çadırlarda veya prefabriklerde devam etmesini gerektirmektedir. Bu afeti yaşayan insanlar ve çevrelerindeki bireyler, ekonomik zorluklarla karşı karşıya kalmakta, bireysel ve toplumsal ilişkilerde stresli durumlarla başa çıkmakta ve aykırılıklarla mücadele etmektedirler. Ancak, bu zorlu koşulların aşılabilmesi için eğitim alanında iyileştirmeler yapılması önemli bir adım olacaktır. Sorunların nedenlerinin araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi, eğitim ve öğretim süreçlerini daha etkin hale getirecek ve toplumun bu tür afetlere karşı direncini artıracaktır. Bu çaba, sadece mevcut sorunları değil, aynı zamanda gelecekte benzer durumlarla başa çıkabilmek adına daha dayanıklı bir eğitim sistemini inşa etmeye yönelik bir adım olarak değerlendirilebilir (Yıldız, 2000).

Zamanlamalarının ve yıkıcı güçlerinin belirsizliği nedeniyle depremler farklı karakteristik özelliklere sahiptir. Depremin etkilerine karşı hızlı bir şekilde aksiyon alabilmek için çeşitli müdahale programları geliştirilmektedir (Özer, 2023). Bu araştırma, depremden etkilenen 11 il içinden en fazla tahribata uğramış illerden olan Hatay'daki öğretmenlerin eğitim-öğretimde yaşadıkları sorunların yanı sıra beslenme, barınma, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarını karşılarken günlük yaşadıkları sorunlar da ele alınmıştır. Bu çalışmayla katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda depremin ardından bölgede hangi sorunların çözüme kavuştuğunu ve hangi sorunların devam etmekte olduğu ile ilgili fikir oluşturtulmasına katkı sağlanacaktır. Ayrıca öğretmen olmasının yanı sıra deprem bölgesinde yaşayan bir birey olarak yaşanan ve devam eden sorunları entelektüel bir dil ile ifade etmesi diğer vatandaşların duygu ve düşüncelerine tercüman olacaktır. Literatürde incelendiği kadarıyla Türkiye'de deprem eğitimleri ile ilgili çok sayıda araştırma olmasına rağmen deprem sonrası öğretmenlerin karşılaştığı güncel sorunlar ile ilgili çalışmalar bulunmadığı görülmüştür. Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sonrasında Hatay'da görev yapan öğretmenlerin neredeyse 1 yıl geçmesine rağmen karşılaştıkları, yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin neler olabileceğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorunlara cevap aranmıştır.

- Barınma ile ilgili sorunlar
- Altyapı ile ilgili sorunlar
- Ulaşım ilgili sorunlar
- Eğitim-öğretim ile ilgili sorunlar

- Çevresel sorunlar
- Psikolojik-sosyal sorunlar

2. Yöntem

Bu araştırmada nitel yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çünkü 6 Şubat Depreminden en çok etkilenen bölgelerden biri olan Hatay'da görev yapan öğretmenlerin deprem sonrası karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini ayrıntılarıyla analiz etmek amaçlanmıştır. Durum çalışması, bir araştırmacının belirli bir süre boyunca bir veya birden fazla durumu derinlemesine incelemek için çeşitli veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) kullanarak duruma bağlı temaların tanımlandığı bir nitel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007).

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarına, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme ile ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme, aynı konumda bulunan araştırma problemi ile ilişkili olabilecek kişilere ulaşılmasında etkilidir (Bal, 2016). Yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla mülakatlar gerçekleştirilen 25 öğretmenin 20'si kadın, 5'i erkektir (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Kademesi	Katılımcılar	Cinsiyet	Kademesi
K1	Kadın	Ortaokul	K14	Kadın	Lise
K2	Kadın	Anaokulu	K15	Kadın	İlkokul
K3	Kadın	İlkokul	K16	Kadın	Ortaokul
K4	Kadın	Lise	K17	Kadın	İlkokul
K5	Kadın	İlkokul	K18	Kadın	Anaokulu
K6	Kadın	Lise	K19	Kadın	Lise
K7	Erkek	İlkokul	K20	Kadın	Ortaokul
K8	Kadın	Ortaokul	K21	Kadın	Lise
K9	Kadın	Lise	K22	Kadın	Ortaokul
K10	Kadın	İlkokul	K23	Kadın	İlkokul
K11	Erkek	Lise	K24	Erkek	Lise
K12	Kadın	Lise	K25	Erkek	Lise
K13	Erkek	Lise			

Tablo 1’de katılımcılara ait demografik bilgiler incelendiğinde, araştırmaya katılanların 5’i (%20) erkek, 20’si (%80) kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Ayrıca katılımcıların 2’si (%8) anaokulu, 7’si (%28,4) ilkokul, 5’i (%20) ortaokul, 11’i (%44) lise öğretmenlerinden oluşmaktadır. Farklı kademelerde görev yapan daha fazla öğretmene ulaşılmış olsa da psikolojik olarak kendinin biraz daha sağlam hisseden ve çalışmaya katılmayı kabul eden 25 öğretmenle çalışma yürütülmüştür. Kademe dağılımına araştırmacıların herhangi bir müdahalesi olmamıştır.

2.2. Veri Toplama ve Analizi Süreci

Deprem sonrası yaşanan eğitim ve diğer sorunlarla ilgili öğretmenlerle görüşme şeklinde çalışmanın yapılabilirliği ile ilgili Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu’ndan 23_11_06 numaralı başvuru ile 27.11.2023 tarihinde E-50704946-100-363499 sayılı karar ile etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmada “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak telefon görüşmesi yapılmış ve konuşulanlar ses kaydı şeklinde saklanmıştır. Araştırmacılar Hatay ve civarından oldukları için sahayı iyi bilmekte ve bölgede görev yapan tanıdık öğretmen ve idareciler bulunmaktadır. Bu tanıdık öğretmen ve idarecilere çalışmanın kapsamı anlatılmış ve çalışmaya dâhil olmak isteyen öğretmen arkadaşları olursa GSM numarasına mesaj atabileceği ile ilgili bilgi notu bırakılmıştır. Araştırmacının telefonuna 1 hafta içinde 8-10 öğretmenden mesaj gelmiş ve bu kişilerle telefonda görüşmeler yapılmıştır. Katılımcı sayısının yetmeyeceği düşüncesiyle onlardan da çalışmaya katılmak isteyen meslektaşları olursa araştırmacıya mesaj atması istenmiştir. Yaklaşık 15 günde 25 öğretmenle telefonda görüşmeler yapılmıştır. Her görüşülen öğretmene konuşmanın kayıt altına alındığı hatırlatılmış ve bununla ilgili onay alınmıştır. Daha sonrasında bu ses kayıtları deşifre edilerek metin haline getirilmiştir. Karataş (2015) çalışmasında, nitel araştırmaların derin anlayışa ulaşma amacı taşıdığını ve bu nedenle araştırmacının keşfetme konusunda ilgi göstermesi gerektiğini vurgulamıştır. Böylece araştırmacının öznel bakış açısından yola çıkarak gerçek bilgileri elde etmek için katılımcılarla etkileşime geçerken ek sorular sormasına ve derinlemesine anlayışa ulaşmasına yardımcı olabilir.

Katılımcılar K1, K2, K3, ... K24, K25 şeklinde kodlanmıştır. Katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorulardan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, araştırmacının veri toplama teknikleri ile elde ettiği verileri, genellikle daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlemesi ve yorumlamasıdır (Baltacı, 2019).

On sorudan oluşan görüşme formunda 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sonrasında okulların açılmasıyla birlikte Hatay’da görev yapan öğretmenlerin yaşadığı güncel sorunlar ele alınmıştır. On soru oluşturulurken deprem bölgesinde yaşayan öğretmenlerle ve okul idarecileriyle ön görüşmeler yapılmıştır. Ön görüşme yapılan eğitimcilere ulaşmak çok zor olmamıştır çünkü araştırmacılar da birer depremzede olup, deprem sonrası sahayı yakından tanımaktadır. Araştırmacılar, öğretmenlere ve idarecilere depremzede olmanın ötesinde şu anda çalıştığınız yerde ne tür sorunlar yaşıyorsunuz gibi genel bir soru sormuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda soru başlıkları bir başka ifadeyle araştırmanın ana temaları da şekillenmiş olmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, katılımcının kaldığı yer, çalıştığı okul ve kademesine ait bilgiler ile görüşme soruları bulunmaktadır.

2.3. İnandırıcılık ve Aktarılabilirlik

Nicel araştırmalarda kullanılan güvenilirlik ve geçerlilik kavramlarının yerine nitel araştırmalarda inandırıcılık ve aktarılabilirlik kavramlarının kullanılmasının daha doğru olduğu öne sürülmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmanın bilimsel olarak kabul edilebilmesi için, elde edilen sonuçların net, tutarlı ve diğer araştırmacılar tarafından da doğrulanabilir olması, inandırıcılık açısından önemlidir (Lincoln ve Guba, 1985). Nitel bir araştırmada inandırıcılık ve aktarılabilirliği artırmak için, çalışmanın belirli bağlamlarının, katılımcılarının, çalışma ortamının ve koşullarının detaylı bir şekilde açıklanması gerekmektedir. Bu şekilde okuyucu; araştırma sonuçlarını, diğer durumlara veya katılımcılara uygulama kapasitesini daha iyi değerlendirebilir (Braun ve Clarke, 2013:282; Arslan, 2021:69-70). İnandırıcılık ve aktarılabilirlik bir diğer adıyla transfer edilebilirlik çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Tablo 2’de araştırmanın niteliğini artırmak için kullanılan yöntemler verilmiştir.

Tablo 2.

İnandırıcılık ve aktarılabilirliği sağlamak için kullanılan yöntemler

Özellik	Yöntem	İşlem
- İnandırıcılık	- Uzman incelemesi - Katılımcı teyidi	- Ölçme aracı seçilirken uzman görüşü alınmıştır. - Yapılan görüşmeler doküman haline getirildikten sonra katılımcı teyidi sağlanmıştır. - Doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Aktarılabilirlik	- Amaçlı örnekleme - Araştırma sürecini ayrıntılı betimleme	- Amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme kullanılmıştır. - Araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve analiz aşamaları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

2.4. Tutarlılık ve Doğrulanabilirlik

Lincoln ve Guba (1985: 292), doğrulanabilirliğin genel bir ölçüt olarak öznel arası anlaşma olduğunu belirtir. Bu durumda, birden fazla araştırmacının bir fenomen üzerinde ortak bir görüşe sahip olması, kolektif değerlendirmelerinin nesnel olduğunun kabul edilmesi anlamına gelir (Arslan, 2022). Tablo 3'te araştırmanın niteliğini artırmak için kullanılan yöntemler verilmiştir.

Tablo 3.

Tutarlılık ve doğrulanabilirliği sağlamak için kullanılan yöntemler

Özellik	Yöntem	İşlem
- Tutarlılık	- Adım adım tekrarlama - Kodlayıcılar arası tutarlılık	- Katılımcıların cevapları ChatGPT'ye Türkçe olarak yüklenmiş ve belirli komutlar verilmiştir. Bu komutlar doğrultusunda yapay zekâdan kod ve tema oluşturması istenmiştir. Uzun komutlara; daha ayrıntılı, daha güvenilir ve doğru yanıt vermesi nedeniyle veri analizi sürecinde ChatGPT-4 modeli kullanılmıştır. Oluşturulan kod ve temaların önceden belirlenmiş sorunlarla %80 uyumlu olduğu görülmüştür.
- Doğrulanabilirlik	- Literatür taraması - Tutarlılık incelemesi	- Araştırma konusuyla ilgili çeşitli çalışmalar incelenmiş ve bulgular karşılaştırılmıştır. - Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar kendi içinde karşılaştırılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacını ve problem durumlarını oluşturan 10 yarı yapılandırılmış görüşme sorularına ait bulgular ve bu bulgulara ait tartışma verilmiştir. Katılımcılar birden fazla sorunlar olduğunu dile getirmişlerdir. Bu sorunların neler olduğu ve kaç kişi tarafından belirtildiği bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.

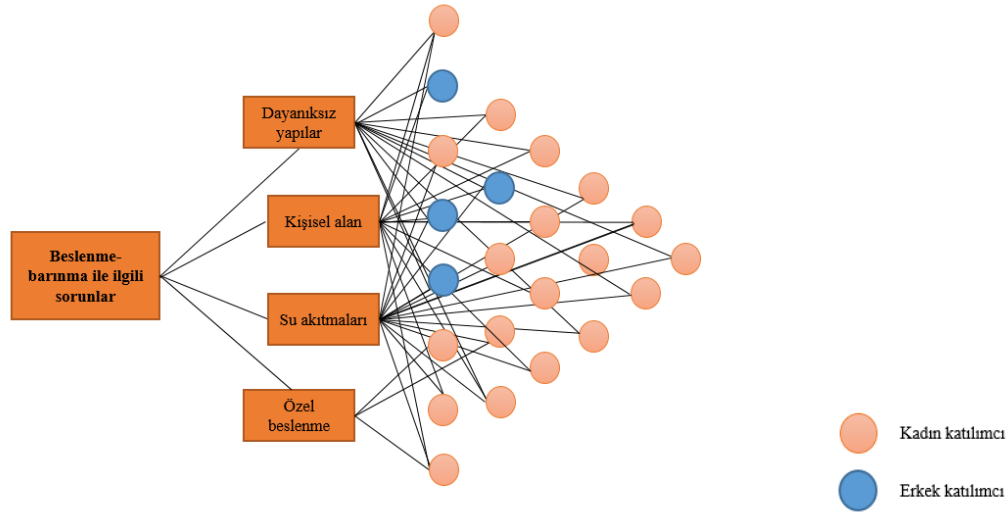
Katılımcıların Belirttiği Başlıca Sorunlar

SORUNLAR	f(25)	%
Psikolojik-sosyal sorunlar	25	100
Beslenme-barınma ile ilgili sorunlar	23	92
Altyapıdan kaynaklı sorunlar	23	92
Ulaşım ile ilgili sorunlar	22	88
Eğitim-öğretim sorunları	22	88
Çevre sorunları	17	68

Tablo 4'e bakıldığında 6 Şubat depreminden sonra Hatay'da görev yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunların başında psikolojik-sosyal sorunlar gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı %100'ü (25) öğrencilerin, velilerin veya kendilerinin psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelere göre altyapı sorunları, barınma ile ilişkili olup birbirini doğrudan etkilemektedir. Katılımcıların %92'si (23) bu sorunlarla ilgili karşılaştıkları çeşitli durumlar olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcıların %88'i (22) eğitim-öğretimde birçok sorun yaşandığını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin ikamet ettikleri yer ile görev yaptıkları okul arasında mesafe olması, beraberinde taşınmalı eğitimi ve dolayısıyla ulaşım sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Ulaşım sorunu yaşayanlar tüm katılımcıların %88'ini (22) oluşturmaktadır. Hatay'da görev yapan öğretmenlerin bir diğer sorunu ise %88 ile (22), çevre sorunlarıdır. Tablo 4'te belirtilen sorunlar aşağıda alt başlıklar halinde incelenmiş ve katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

3.1. Beslenme-Barınma ile İlgili Sorunlar

Katılımcıların %92'si (23) beslenme-barınma ile ilgili sorunlar yaşadığını belirtmiştir.

Şekil 1.

Beslenme-barınma sorunlarının katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 1'e bakıldığında beslenme-barınma ile ilgili sorunlar; dayanaksız yapılar, su akıtmaları, özel beslenme ve kişisel alan konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu hususta bazı öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır.

K2: Konteyner evde kalıyorum şu an telefon konuşmamızı bile yandaki komşular duyuyordur. Özel hayat diye bir şey kalmadı. Herkes herkesin özel hayatına şahit oluyor.

K8: Depremden sonra hasarsız ev sayısı çok az olduğu için aynı evin içinde yaşayan öğrencilerim var. Kalabalıktan kaynaklı ders çalışmıyorlar, ödev yapamıyorlar, zaten burada bir beklenti de kalmamış gibi. Barınma ihtiyacı tam karşılanmamış çocuklardan akademik başarıyı bekleyemeyiz.

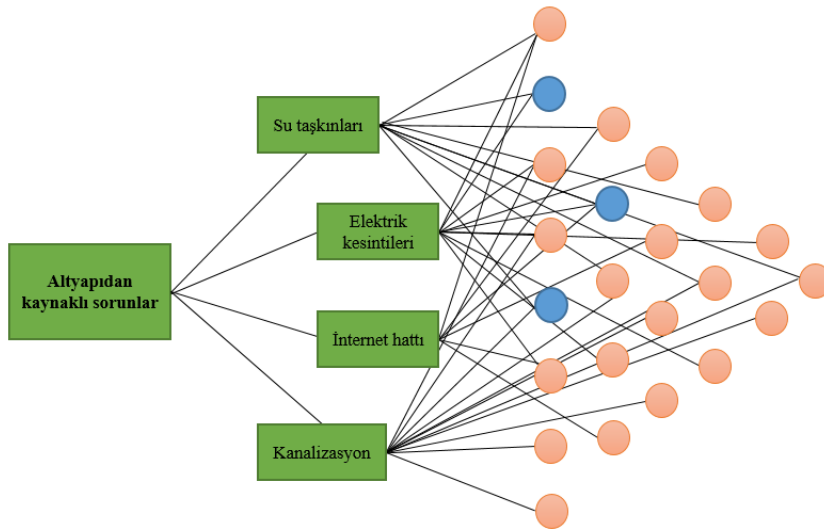
K9: Depremin hemen sonrasında hastalar için beslenme düşünülmedi. Glutensiz beslenmeye ihtiyaç duyan kendi çocuğum dâhil 100'e yakın öğrenci, 400'e yakın hasta var. Çeşitli illerden kuruluşlar bu konuda destek sağlıyor. Burada bu ürünleri temin edebileceğimiz marketler olmalı.

K11: Konteyner kentte kalıyorum. Bir sıkıntı veya arıza durumunda usta bulamıyorum. Burada bir muhatap karışıklığı var, herkes bir diğer kişiye yönlendiriyor. Mutfak lavabosu su akıtıyordu kendim tamir ettim. Benim elimden bu işler biraz geldiği için kendim yapıyorum ama yapamayanlar tadilat için uzun süre beklemek zorunda kalıyor.

K23: Birakın prefabrik evi, hâlâ çadırda kalan öğrencilerim var. İlk önce bu insanların barınma sorununun çözülmesi lazım, eğitim sonraki iş.

3.2. Altyapıdan Kaynaklı Sorunlar

Yapılan araştırmada katılımcıların %92'si (23) altyapıdan kaynaklı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 2.

Altyapı sorunlarının katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 2'ye göre altyapıdan kaynaklı sorunlar; su taşkınları, elektrik kesintileri, internet hattı ve kanalizasyon konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu konuyla ilgili bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

K2: Dönemin ortasında aşırı yağıştan dolayı anaokulu olarak kullandığım konteyner sınıfımı sel bastı. Yerdeki halılar ıslandı ve birçok materyal kullanılamaz hâle geldi.

K6: Kaldığım konteyner kentteki bir evde elektrik kaçağından dolayı biri çarpıldı. Sigortalar elektriği kaldırmıyor. Telefonu şarj etmek istediğimde başka bir cihazın fişini çekiyorum. Yangın çıkmasından korkuyorum.

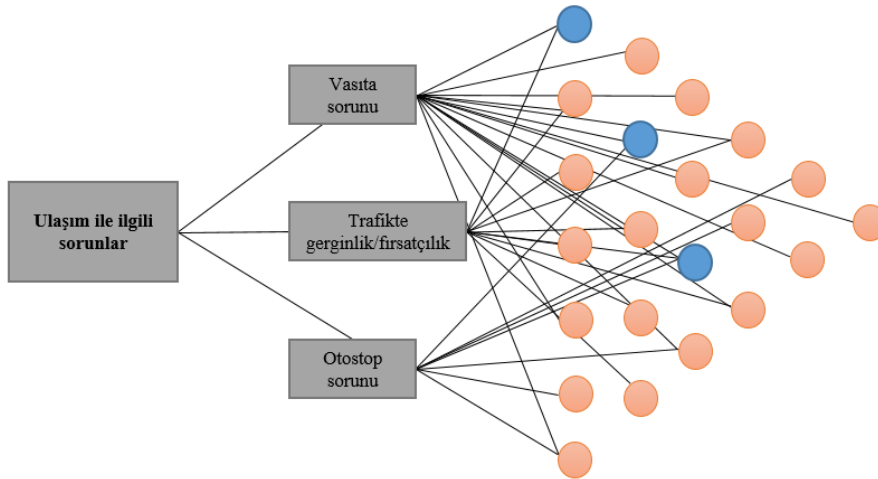
K6: Su giderleri yetersiz olduğu için bireysel çamaşır makinesi bizim konteynerde yasaklandı. 08.00-17.00 arasında kullanıma açık olan çamaşırhaneler var. Burada sıra beklemek, yıkama süresi ile birleşince uzun saatler alıyor ve çalışma saatleriyle çakışıyor.

K13: İnternet bağlantısı çok sıkıntılı, görev yaptığım okulda akıllı tahta var ama sık sık elektrik kesintisi yaşıyoruz, elektrik gelse internet olmuyor, tahtaları kullanamıyoruz.

K20: Konteyner sınıflarda jeneratör yok. Sınıf klimayla ısınıyor, kış kapıda. Elektrik kesildiğinde ısınma büyük sorun olacak.

3.3. Ulaşım ile İlgili Sorunlar

Araştırmaya göre ulaşım sorunu yaşayanlar tüm katılımcıların %88'ini (22) oluşturmaktadır.

Şekil 3.

Ulaşım sorunlarının katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 3'e bakıldığında ulaşım ile ilgili sorunlar; vasıta sorunu, otostop sorunu ve trafikte gerginlik ile fırsatçılık konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Belirtilen sorunlarla ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

K2: Samandağ'da kalıyorum, merkezdeki okuluma servis imkânı olmadığı için özel aracım ile gidiyorum. Arabası olanlar, olmayan arkadaşları alıyor o şekilde okula gidiyoruz.

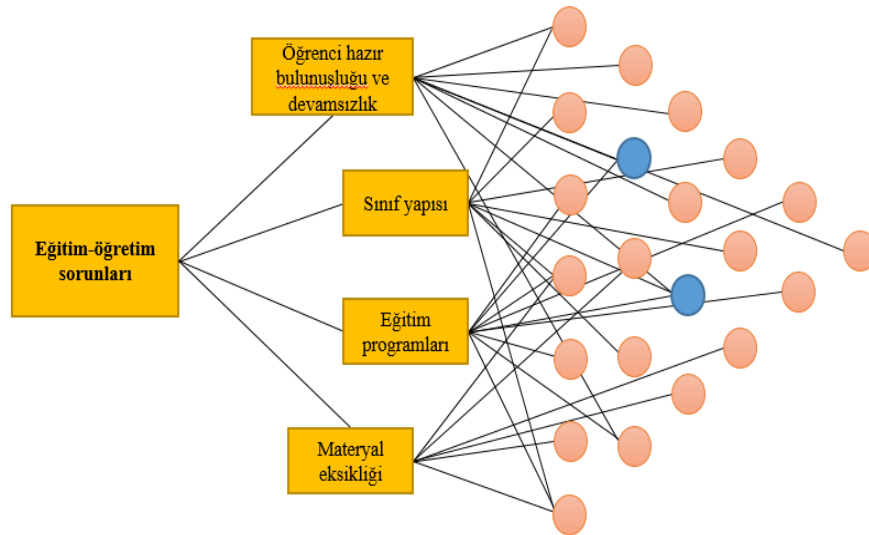
K9: Ulaşım hâlâ çok sıkıntılı. Otobüsler ana yollarda aktif. Evim ana yola göre iç kısımda kalıyor. Asla yapmam derdim ama geçen ben de otostop çekerek bir arabaya bindim. Burada insan onuruna yakışmayacak şekilde bir yaşam var.

K11: Ulaşım insanların en zorlandığı şeylerden biri. Trafik çok yoğun kimsenin kimseye tahammülü yok. Her yerde otostop çeken insanlar görüyoruz. Bir yanda işi fırsata çevirmiş taksiciler diğer yanda bedavacılığa alışmış bir topluluk var.

K20: Bazen hafta sonlarına toplantı konuluyor. Öğretmenlerin servisleri yok herkes kendi imkânıyla geliyor. Bazen de derslere yetişmek için hiç tanımadığımız insanların arabasına binmek zorunda kalıyoruz.

3.4. Eğitim-Öğretim Sorunları

Eğitim-öğretimde yaşanan sorunları katılımcıların %88'i (22) belirtmiştir.

Şekil 4.

Eğitim-öğretim sorunlarının katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 4 incelendiğinde eğitim-öğretim sorunları; öğrenci hazır bulunuşluğu ve devamsızlık, sınıf yapısı, eğitim programları ile materyal eksikliği konuları üzerine yoğunlaşmıştır. Bu sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin bazıları aşağıda verilmiştir.

K1: Geçen yılın 2. dönemi okul açılrsa da çocuklar derse konsantre olamadılar, ders işleyemedik diyebilirim. Bu yılın dersleri de eklenince müfredatı yetiştirmekte zorlanıyoruz.

K2: Halk eğitime bağlı anaokulunda görev yapıyorum. Burada gördüğünüz her şeyi; masa, sandalyeden boyasına kadar Instagram gönüllüleriyle topladım. Görev sürem yakın zamanda bitecek, açıkçası sonrası için endişeliyim.

K7: Okulda yazıcı ve fotokopi makinesi yok. A4 kâğıdı bulmak zor, çünkü kırtasiye malzemesi satan yer de kısıtlı. Motivasyonumuz düşük. Öğretmenler için manevi desteğin dışında maddi destek de verilmeli. Deprem tazminatı veya ek maaş verilebilir. Hizmet puanının kesinlikle artırılması gerekiyor.

K9: 24-28 Nisan arasında MEB'in telafi sınavları vardı ve biz okul açılır açılmaz bu çocukları sınav yaptık. Bu çocukların ailesi sağ mı, kitapları-kalacak yerleri var mı diye sorulmadı, hatta okula hiç devam etmeyen çocuklar da var. Afet bölgesine özel eğitim programı hazırlanmalı.

K10: Sınıflar sağlam değil, fırtınada çatılar uçuyor. Tuvaletler dışarıda; yüksek, temizliği sıkıntılı. Her sınıfta tahta yok. Akıllı tahtalar geldi ama duvarlar tahtayı kaldıramayacak durumda, onu taşıyacak ayak yapacaklardı henüz yapılmadı. Yan sınıfla sesler iç içe, ses yalıtımı yok, ders işlemek çok zor. Her şey çok yavaş ilerliyor. Bu yılda artık bunların aşılması lazım.

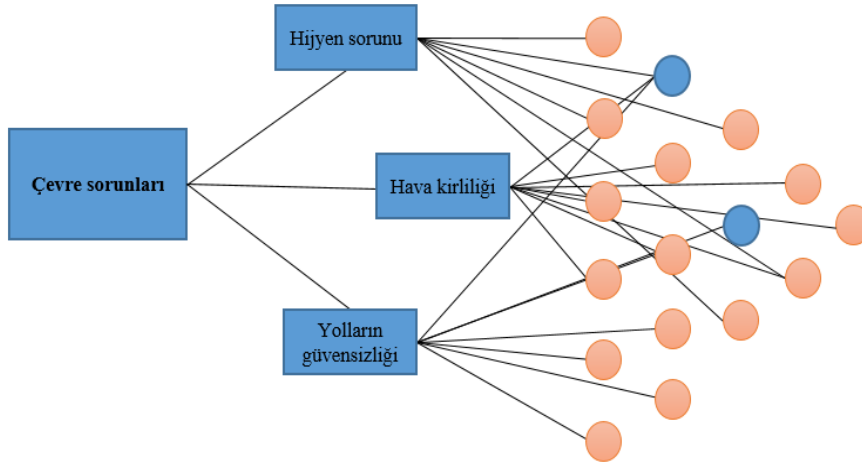
K20: Yeni idarecimiz prosedürü olduğu gibi uygulamak istiyor fakat yazıcı yok, bilgisayar yok, fotokopi makinesinde toner yok, hatta okulda internet yok. Şahsi çabamızla bu işleri yapmak çok zor.

K22: Dersliklerdeki sıraları hasarlı okulumuzdan taşıdık. Erkek hocalar ve müdürümüz çok uğraştı. Tehlikeli ama ne yapalım, okul açılacak fakat öğrenci sırası yoktu.

K23: Sınıf listelerinde 25-30 öğrenci kayıtlı olsa da devam eden öğrenci sayısı 10-15 arasında.

3.5. Çevre Sorunları

Hatay'da görev yapan öğretmenlerin sorunlarından biri de %88 ile (22) belirtilen çevre sorunlarıdır.

Şekil 5.

Çevre sorunlarının katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 5'e göre yapılan görüşmelerde çevre sorunları; hijyen, hava kirliliği ve yolların güvensizliği konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Çevre sorunlarıyla ilgili bazı öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

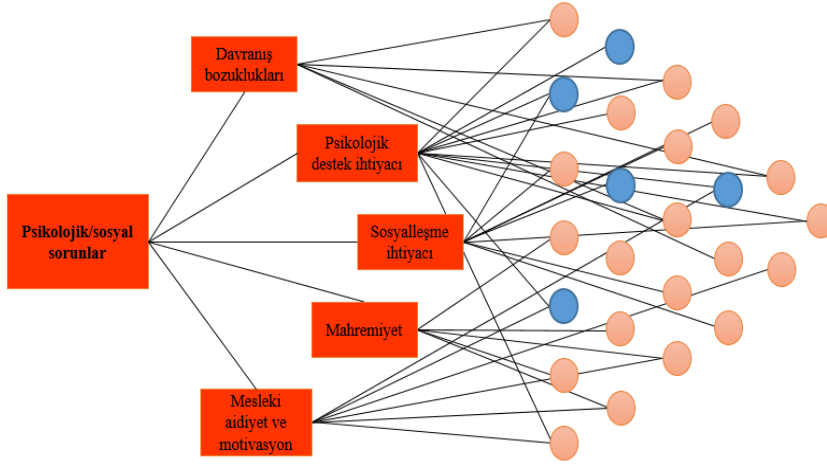
K3: Çocuklara ücretsiz servisler sağlandı ama kaldıkları yerden almıyor, belirli güzergâhları var. Çıkışta hava kararıyor, ara yollarda aydınlatma yok ya da yetersiz. Aklım çocuklarda kalıyor.

K6: Hatay'daki durumu bilerek ilk tercihlerimin arasına yazdım. Fakat enkazları görünce şehrin yaşanacak durumda olmadığını düşündüm. Hava kirliliği, enkaz tozu ve koku beni şoka soktu. Depremi ve yıkımı bahane eden insanlar da çevrede atık kirliliğine sebep oluyor.

K14: Kaldığım konteyner kentte inanılmaz ağır bir koku var. Uykudan uyandıracak kadar ağır bir koku. Çocuklarımın hasta olmasından korkuyorum ama böyle giderse bulaşıcı hastalıklar çoğalacak.

3.6. Psikolojik-Sosyal Sorunlar

Hatay'da görev yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunların başında psikolojik-sosyal sorunlar gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı %100'ü (25) öğrencilerin, velilerin veya kendilerinin psikolojik çalışmalara ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Şekil 6.

Psikososyal sorunların katılımcıların görüşlerine göre oluşturulmuş alt temaları

Şekil 6'ya bakıldığında psikolojik-sosyal sorunlar; davranış bozuklukları, psikolojik destek ihtiyacı, sosyalleşme ihtiyacı, mahremiyet, mesleki aidiyet ve motivasyon konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bununla ilgili katılımcı görüşlerinin bazıları aşağıda verilmiştir.

K3: Yeni atanan öğretmenler çok genç, onlar için karamsar bir ortam. Kendilerini geliştirmeleri ve sosyalleşmeleri için etkinlik, organizasyon, sempozyum gibi şeyler lazım.

K5: Psikolojik olarak iyi değilim. Bende panik atak ve deprem fobisi oluştu. Her depremde yeniden tetikleniyorum.

K8: Hem bize hem çocuklara ilk başta eğitim verilmeliydi. Bazı şeyler için çok geç kalındı. Tek sosyal aktivitemiz konteyner önüne sandalye atıp oturmak. Okulda rehberlik servisimiz de yok. İyi değilim. Kendime iyi gelmeden öğrencilere iyi gelemiyorum.

K10: Özel hayat diye bir şey kalmadı. Konteynerler ses geçiriyor. Mahrem alan sıkıntısı var. Çocuklar ailelerinin cinsel hayatına tanık oluyor, affedersiniz üstlerini çıkararak taklit ediyorlar. Veli toplantısında buna benzer şeyler konuşuldu. İnsan ne yapacağını bilmiyor, profesyonel destek sağlanmalı.

K23: Psikolojik destek istiyoruz. Üzerinden aylar geçmesine rağmen geceleri uyuyamıyorum.

4. Sonuçlar

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında 6 Şubat Depremi sonrası Hatay'daki evlerin büyük bir kısmı yıkılmış bir kısmı da hasar almıştır. Yüzyılın felaketi olarak adlandırılan bu deprem bölgedeki tüm kurum, kuruluş ve çalışanlarını etkilemiştir, dolayısıyla bölgede görev yapan

öğretmenleri de derinden sarsmıştır. Yapılan görüşmede katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1. Beslenme-Barınma Sorunları İle İlgili Tartışma ve Sonuçlar

Hatay'da, depremden önce bulunan öğretmenlerin yanı sıra yeni atanan birçok öğretmenin de olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Kalacak yer olmadığından öğretmenler konteyner kentlere yerleşmiş veya az hasar gören ilçelere taşınmak zorunda kalmıştır. Bu zorunlu yaşam, pek çok sorunu beraberinde getirmiştir.

Yapılan görüşmelerin sonucunda temel yaşam ihtiyacı olan barınmanın önemli bir sorun olduğu görülmüştür. Konteyner kentlerde kalan veya görev yapan öğretmenler, konteynerlerin bölgenin iklim koşullarına uygun sağlamlıkta yapılmamasından bahsetmişlerdir. Kışları bol yağış ve rüzgâr alan bu bölgede şiddetli rüzgârlar konteynerlerin zarar görmesine, sağanak yağışlarda içeriye su dolmasına ve eşyaların ıslanmasına neden olmaktadır. Duş ve lavabo kullanımı sırasında su taşmaları veya su akıtmaları yaşanmakta, mevcut tadilat işleri için konteyner kentleri kuran kurum ile belediye arasında muhatap bulmakta zorlanmakta ve tadilat süresi uzamaktadır. Duvarların ince malzemedan yapılması ve yalıtım olmaması ses geçirgenliğine sebep olmaktadır. Bu durum mahrem alan kavramını ortadan kaldırmıştır. Öğretmenler, konteyner evlerin fiziki şartları sebebiyle öğrencilerin ailelerinin veya komşularının özel hayatlarına maruz kaldıklarını, bu sebeple öğrencilerde davranış bozuklukları (özel bölgelerini açma, taklit etme vb.) ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Konteynerler ve toplu çadırlar dışındaki çadırlarda tek bir ailenin barındırılması için, çadır ya da konteyner başına düşen kapalı alanın 3,5–4,5 m² olması gerekmektedir. Konteynerlerin yer ile mesafesi 30 cm yüksekliğinde olmalı ve yer seçiminde özellikle hâkim rüzgâr düşünülmelidir. Bu standartlar, evlerini kaybeden ailelere geçici barınma sağlama çabalarında, etkili ve güvenli bir çözüm sunabilmek adına önemlidir (AFAD, 2018).

Araştırma sonuçlarına göre dar alanlarda çok kişiyle yaşamak zorunda kalan öğrenciler ders çalışmakta ve ödev yapmakta zorlanmaktadır. Bu durum öğrencilerin akademik başarısının düşük olmasına ve öğretmenlerin mesleki doyuma ulaşmakta güçlük yaşamasına yol açmıştır.

Depremden sonra alışveriş yapılacak market imkânının kısıtlı olması ise özel beslenmeye ihtiyaç duyan öğretmen ve öğrencilerin zor durumda kalmalarına neden olmuştur. Bazı gönüllü kuruluşlar bu konuda zaman zaman destek sağlamış olsa da uzun vadede bir çözüme kavuşmamıştır.

4.2. Altyapıdan Kaynaklı Sorunlara İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Depremin şiddeti ve yıkımlar altyapıyı doğrudan etkilemiş ve pek çok soruna yol açmıştır. Bölgede sık sık yaşanan elektrik kesintileri günlük hayatın aksamasına neden olmaktadır. Konteynerlerde banyo için sıcak su, ısınma için klima, yemek pişirmek için kullanılan ocak gibi temel barınma ihtiyaçlarının tamamen elektriğe bağlı olması bu sorunu daha da önemli hale getirmektedir. Aynı zamanda altyapının yetersiz olması kış mevsiminin yağmurlu geçtiği bu bölgede su taşmaları ve sele sebep olmaktadır. Bu taşkınlar konteyner evlere su dolmasına, eşyaların zarar görmesine, maddi ve manevi sıkıntılar yaşanmasına yol açmaktadır.

Altyapı sorunlarından biri de internet hattının yetersiz olmasıdır. Öğretmenler günlük hayatta internete bağlanma sorunu yaşamakta ve sınıftaki akıllı tahtaları verimli şekilde kullanamamaktadır. Günümüzde günlük yoklamaları bile e okul üzerinden yapan öğretmenler için internet ve hat sorunu önemli görülmüştür. Yapılan bir araştırmada, iletişim sektörü için internetin ve iletişimin tamamen kesilmesi, hizmet sektörü için bazı markaların ürünlerinde zam yapması gibi çeşitli sektörlerdeki faaliyetler tüketiciler tarafından en çok tepki çeken ve eleştirilen durumlardan olmuştur (Akcan, Erdoğan ve Merdin, 2023).

4.3. Ulaşım Sorunlarına İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Antakya'da çok sayıda evin depremde kullanılamaz hale gelmesinden dolayı bazı öğretmenler çeşitli ilçe ve köylerde ikamet etmek zorunda kalmışlardır. Bu öğretmenler görev yaptıkları okullara gidiş geliş yaparken sıkıntı yaşadıklarını, servis imkânlarının olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler ulaşımında yaşadıkları bu sıkıntıların taksiciler tarafından fırsatçılığa çevrildiğini ve fiyatların çok yükseldiğini söylemişlerdir. Bunun sonucunda her yerde otostop çeken insanların olduğunu, zaman zaman kendileri de otostop çekmek zorunda kaldıklarını dile getirmişlerdir. Bu durum kendilerini değersiz hissetmelerine sebep olmaktadır. Ayrıca devam eden yıkım çalışmaları sebebiyle trafikte yoğunluk ve gerginlik yaşandığı da görülmektedir.

4.4. Eğitim-Öğretim Sorunlarına İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Öğretmenler, 24 Nisan 2023'te açılması planlanan okulların tamamının açılmadığını söylemişlerdir. Tadılatı devam eden okullarda çalışmaların hızlandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bölgedeki 3-7 okulun tek bir okulda birleşerek eğitim yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle bölgede taşımali eğitim ve ikili öğretim yaygındır. Taşımali eğitim yukarıda belirtilen ulaşım sorunlarının bir nedeni olmuştur. İkili öğretim yapan okullarda derslerin 30 dakika olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin dikkat süresinin az olması ve kışın havanın erken kararması sebebiyle ders süresinin uygun olduğu belirtilmektedir, fakat geçen senenin ikinci

döneminde de okula gidemeyen bu öğrenciler için müfredatı yetiştirmek öğretmenleri zorlamaktadır. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli olmadığını, devamsız öğrenci sayısının çok fazla olduğunu ve eğitim programlarının deprem bölgesine uymadığını belirtmişlerdir. Deprem bölgesine özel eğitim programlarının oluşturulması gerektiğini özellikle vurgulamışlardır. Wang, Yang ve Li'nin (2007) çalışması bu bulguları desteklemektedir.

Konteyner sınıflarda görev yapan öğretmenler bu sınıfların fiziki yapılarından kaynaklanan sorunlara dikkat çekmişlerdir. Eğitim-öğretim amaçlı kullandıkları cihaz ve materyallerin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Tehlikeli olmasına rağmen hasar gören okullardan sınıflarına malzeme taşıdıklarını söylemişlerdir, bazı öğretmenler ise gönüllüler ile materyalleri tamamlamaya çalıştığını belirtmiştir.

Konteyner evlerde olduğu gibi sınıflarda da duvar görevi gören malzemenin ince olması ses geçirgenliğine sebep olmuş ve yan yana bulunan sınıflarda verimli ders işleyişini zorlaştırmıştır. Ayrıca duvarların, sınıf tahtalarını kaldıramayacak kadar dayanıksız olması, sınıflarda tahta veya akıllı tahta kullanılmadığını fikrini oluşturmuştur. Arıcı, Bozkaya, Cengiz ve Kuzey (2023) deprem bölgelerindeki öğretmenlerle yapmış oldukları çalışmada öğrencilerde motivasyon ve öğrenme kayıplarının yaşadığını, küçük bir aradan sonra bile derse adapte olamadığını, devamsızlığın çok ciddi bir sorun olduğunu, eğitim görülen ortamlarda ekipman ve fiziksel donanımın yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Yazarlar buradaki öğrenciler için telafi eğitimlerinin yapılması gerektiğini ve güvenli alanlar oluşturularak çocukların korkularını yenmelerini sağlayarak eğitim kalitesinin arttırabileceğini önermişlerdir.

4.5. Çevre Sorunlarına İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Kışın havanın erken kararması, aydınlatmanın yetersiz olması, otostopların çoğalması ve enkaz kalıntılarının çok olması sebebiyle öğretmenler yolda güvende hissetmediklerini belirtmişlerdir. Deprem sonrası yıkım çalışmalarının hâlâ devam ediyor olması ise bazı hijyen sorunlarını beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak yoğun bir hava kirliliği de yaşanmaktadır.

Lavabo giderlerinin ve kanalizasyon sisteminin yetersiz olması taşkınların yanı sıra kötü kokulara sebep olmakta, bu durum öğretmenlerin, bulaşıcı hastalıkların kaçınılmaz olduğunu düşüncelerine neden olmaktadır. Korur, Korkmaz ve Yılmaz (2011), deprem sonrası oluşan çevresel sorunlar arasında sağlık ve katı atık gruplaması yapmıştır. Yazarlar bu atıkları mevcut atıklar, yıkıntı atıkları ve hayvan ölümleri atıkları olarak sınıflandırmıştır. Şengün (2007), Marmara depremi sonrası yaşanan en büyük çevresel sorunlardan birinin geçici prefabrike

konut yıkıntıları olduğunu ve 8 yıl boyunca hiçbir kurum tarafından kaldırılmadığını belirtmiştir.

4.6. Psikolojik-Sosyal Sorunlara İlişkin Tartışma ve Sonuçlar

Bölgede görev yapan öğretmenlerin tamamı psikolojik veya sosyal sorunlarından bahsetmişlerdir. Araştırmaya göre mesleğinin başında olan genç öğretmenlerin sosyalleşme alanlarına ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir. Depremi yaşayan öğretmenlerin ise artçı depremler sırasında aynı korkuya kapıldıkları, uyku problemleri yaşadıkları, melankoliye ve depresif ruh haline eğilimli oldukları görülmüştür. Son zamanlarda sosyo-ekonomik vb. birçok sorun yüzünden öğretmenlerde depresyon ve anksiyete puanlarında artış olduğu (Gül Yıldız ve Sarıçam, 2024) aktarılmıştır. Cengiz ve Peker (2023), 6 Şubat depremi sonrasında yetişkinlerde orta düzey ve yüksek düzey depresyon yaşandığını; benzer şekilde Çıtak (2023) depremedelerin anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu ve uyku bozuklukları yaşadığını belirtmiştir. Şimdiki çalışmadaki öğretmenler yıkım ve enkaz görmeye artık dayanamadıklarını, hem kendilerinin hem de öğrencilerin psikolojik desteğe ihtiyaçları olduğunu söylemişlerdir. Bu ihtiyaçların zamanında karşılanmamış olması mesleki aidiyet ve motivasyonlarında olumsuz etkilere sebep olmuştur. Türk ve Kaya (2023), yaptıkları çalışmada mesleki tükenmişlik ile psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve mesleki tükenmişliğin psikolojik sağlamlığı negatif yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler, okulların çoğunda psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisinin olmadığını özellikle belirterek, öğrencilerin duygu ve davranış bozukluklarıyla ilgilenmek zorunda kaldıklarını söylemiş, okullara psikolojik danışman görevlendirilmesini istemişlerdir. Deprem sonrasında bölgeye 20 binden fazla öğretmenin ve psikolojik danışmanın ilk atamayla gönderildiği belirtilmiştir (MEB, 2024). Fakat yeni atanan bu öğretmen ve psikolojik danışmanların çoğu yeni mezun veya deneyimsizdir. Bölgeye gittiklerinde barınma vb. sorunları yaşamının ötesinde karşılarında kitlesel travma yaşamış yüzlerce, binlerce depremede öğrenciler bulunmaktadır. Depreme bağlı olarak okul çağı çocuk ve ergenlerde duygu ve davranış bozuklukları, TSSB, günlük aktivitelere karşı ilgi kaybı, öfkeli davranışlar, okula gitmek istememe, okul başarısında düşme, akran ilişkilerinde bozulma, madde kullanımında artışlar görülebilir (Aral, 2023; Sönmez, 2022). Okul, bu sorunların etkisinin hafifletilmesinde, sağaltımında etkin bir ortam haline dönüşebilir. Bunun için deprem bölgesindeki okullarda psikolojik danışman sayısının artırılması ihtiyaçtan öte zorunluluktur. Daha da önemlisi Bayhan, Şentürk ve Kinsiz'in (2023) de önerdiği gibi bu bölgedeki psikolojik

danışmanların ve öğretmenlerin psikososyal müdahale, travmayla baş etme konularında uzmanlaştırılması önem arz etmektedir.

Deprem bölgesinde şartların zor olduğunu, bu nedenle bölgede görev yapan öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesini, hizmet puanının artırılmasını talep etmişlerdir. Deprem sonrası yapılan bir araştırma sonuçları bu bulguyu desteklemektedir; deprem bölgesinde yaşayan öğretmenlere yönelik en önemli önerilerden biri, bu öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi gerekliliğidir. Birçok öğretmen deprem nedeniyle hayatını kaybetmiş, aile fertlerini kaybetmiş veya evleri hasar görmüştür. Bu durum, öğretmenlerin daha güvenli şehirlere göç etmelerini doğurmuştur. Bu bağlamda, yeni yerleştikleri bölgelerdeki öğretmenlerin özlük haklarının güçlendirilmesi de büyük bir önem taşımaktadır (Arslan, 2023).

Sonuç olarak araştırmada depremin öğretmenler üzerindeki etkisi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler ve Hatay ili kapsamında incelenmiştir. Doğal afetlerin ya da özellikle depremlerin insanlar üzerinde farklı etkilerinin görülebilmesi adına başka meslek gruplarıyla ilgili çalışmalar gerçekleştirilmesi yaşanan felaketlerin sonuçları ve çözüm önerilerinin karşılaştırılması açısından araştırmacılara fayda sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Contribution Rate Statement: Corresponding author: 50% Other author: 50%

Conflicts of Interest: There is no potential conflict of interest in this study.

KAYNAKÇA

- AFAD. (2018). *Türkiye’de afet yönetimi ve doğa kaynaklı afet istatistikleri/disaster management and natural disaster statistics in Turkey*. <https://www.afad.gov.tr/afet-istatistikleri>
- AFAD. (2023). *06 Şubat 2023 Pazarcık-Elbistan (Kahramanmaraş) Mw: 7.7 – Mw: 7.6 depremleri raporu* (140 s.). Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.
- Akcan, B., Merdin, M., & Erdoğan, M. G. (2023). Afet iletişimi, politik tüketim ve sosyal medya: 6 Şubat Kahramanmaraş örneği. *Yeni Medya*, 14, 266-283. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1269516>
- Aral, N. (2023). Depremin çocuklar üzerindeki etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6 (11), 93-105.
- Arıcı, F., Bozkaya, H., Cengiz, E., & Kuzey, M. (2023). Education in disaster situations: the impact of the Kahramanmaraş earthquake on teachers’ experiences. *Sakarya University Journal of Education*, 13 (4 (Special Issue - Disaster Education and Education in Disaster Regions)), 650-684. <https://doi.org/10.19126/suje.1375691>
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 395-407. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Arslan, M. (2023). Okul müdürlerinin 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sonrası okullarda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10 (97), 1550-1559. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8200750>
- Aydın, M., & Akyol, Ö. (2022). *Anadolu Bölgesi depremlerinin jeolojik etkileri*. Ankara: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri: (Uygulamalı-örnekli)*. Bursa: Sentez.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Bayhan, Ö., Şentürk, Ş., & Kinsiz, D. N. (2023). Views of psychological counselors involved in post-earthquake psychosocial support activities regarding the support process. *Sakarya University Journal of Education*, 13 (4 (Special Issue - Disaster Education and Education in Disaster Regions)), 610-630. <https://doi.org/10.19126/suje.1374488>
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. USA: Sage.
- Cengiz, S., & Peker, A. (2023). Deprem sonrası yetişkin bireylerin depresyon düzeylerinin incelenmesi. *TRT Akademi*, 8 (18), 652-668. <https://doi.org/10.37679/trta.1277689>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. (2nd Edition). USA: Sage.
- Çıtak, Ş. (2023). Psychological experiences and risk factors in earthquakes. *Journal of Family Counseling and Education*, 8 (2), 116-134. <https://doi.org/10.32568/jfcea.1345554>
- Gül Yıldız, G., & Sarıçam, H. (2024). Öğretmenlerin depresyon, anksiyete, stres düzeyleri ve psikolojik yardım alma tutumları. *Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 1-23.

- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1* (1), 62-80.
- Korur, S., Korkmaz, S. Z., & Yılmaz, A. (2011). Depremler ve sonrasında karşılaşılan çevre sorunları. *Engineering Sciences, 6* (4), 1212-1223. <https://doi.org/10.12739/nwsaes.v6i4.5000066933>
- Küçük, T. (2014). *Işık ünitesinde simülasyon yönteminin kullanılmasının öğrencilerin fen başarısına ve fen tutumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2020.689668>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills: Sage.
- MEB (2024). 6 Şubat depremlerinin birinci yılında yapılan eğitim seferberliği. <https://www.meb.gov.tr/6-subat-depremlerinin-birinci-yilinda-yapilan-egitim-seferberligi/haber/32458/tr#:~:text=Deprem%20b%C3%B6lgesine%2021%20bin%20569,bin%20573%20%C3%B6l%20atamas%C4%B1n%C4%B1%20yapt%C4%B1>. sitesinden 06.02.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd Edition). Thousand Oaks: Sage.
- Özer, M. (2023). Education policy actions by the ministry of national education after the earthquake disaster on february 6, 2023 in Türkiye. *Bartın University Journal of Faculty of Education, 12* (2), 219-232. <https://doi.org/10.14686/buefad.1261101>
- Paudel, J., & Ryu, H. (2018). Natural disasters and human capital: The case of Nepal's earthquake. *World Development, 111*, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.06.019>
- Sönmez, M. B. (2022). Depremin psikolojik etkileri, psikolojik destek ve korkuyla baş etme. *TOTBİD Dergisi, 21* (3), 337-343. <https://doi.org/10.5578/totbid.dergisi.2022.46>
- Şahin, C., & Sipahioğlu, Ş. (2003). *Doğal afetler ve Türkiye* (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim.
- Şengün, H. (2007). *Afet yönetimi ve Marmara depremi sonrasında yaşanan sorunlar*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Thang, D. N., & Ha, L. T. (2022). How to improve the continuity of central bank governors after natural disasters. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 82*, 103-389. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2022.103389>
- Türk, A., & Kaya, S. (2023). Deprem sonrası psikososyal destek uygulamalarında merhamet yorgunluğunun psikolojik sağlamlığa etkisi: Sosyal hizmet uzmanları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 3* (2), 81-91. <https://doi.org/10.57114/jswrpub.1312507>
- UNDHA. (1992). *Internationally agreed glossary of basic terms related to disaster management*, Geneva.
- Wang, J., Yang, J., & Li, B. (2017). Pain of disasters: The educational cost of exogenous shocks evidence from Tangshan Earthquake in 1976. *China Economic Review, 46*, 27-49. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2017.07.013>

Yıldız, M. (2000). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin deprem öncesinde ve deprem sonrası öğrenme ve öğretme başarıları ile deprem sonrası oluşabilecek değişiklikler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

URL 1, <https://www.egitimis.org.tr/files/haber/643fca6937e2e.pdf>